

* Els detles del planeta, sistemes amenaçats (el 85 % en fase de desaparició)

La intensa intervenció humana, tant en la conca com en els deltes està provocant en la majoria dels casos una alteració considerable, tant al medi físic com biològic, degut bàsicament a la modificació dels fluxes d'aigua, nutrients i sediments, així com a la destrucció i degradació dels hàbitats naturals i a la contaminació de les aigües. Aquesta degradació està ininterrompint el rumb del procés natural i accelerant els pronòstics més desfavorables.

"Els problemes actuals dels deltes són símptomes d'un procés de dimensió planetària"

Tot delta es forma, es manté i evoluciona gràcies a l'aportació d'aigua i de sediments a la desembocadura d'un riu. Per a que es formi un delta entre altres molts paràmetres cal l'absència o la feblesa de les mareas i que la sedimentació superi l'erosió, per tal que aquest s'introdueixi al mar. Hem d'entendre els deltes com a organismes vius on hi conviuen diferents col·lectius íntimament relacionats.

Qualsevol delta es troba sotmès a uns factors de risc, ja siguin propis o provocats:

subsidiència, enfonsament de la plana deltaica, provocat per l'absència de sediment (al delta de l'Ebre la taxa és de 20 cm l'any)
regressió, canvi climàtic, efecte hivernacle, augment del nivell del mar, erosió i salinització
eutrofització, falta d'oxigen a l'aigua, provocada per la contaminació de l'aigua
retenció de sediments, a causa de la construcció de grans embassaments
reducció del cabal del curs del riu, us domèstic, industrial i agrícola desmesurat d'aquesta aigua
contaminació, abocaments incontrolats de residus

La majoria de deltes del món estan en perill per diverses causes. Conèixer breument quines són les seves amenaces més importants i com s'intenten combatre ens ajudarà a comprendre i a introduir-nos en la problemàtica del Delta de l'Ebre
Per a fer-nos una petita idea, s'han elegit 5 deltes, els que es consideren més representatius i els que a la vegada sofreixen problemes diversos:

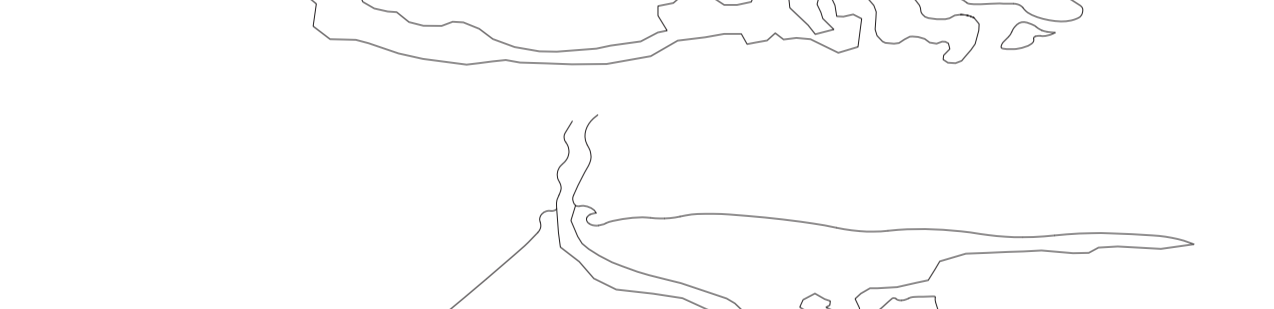
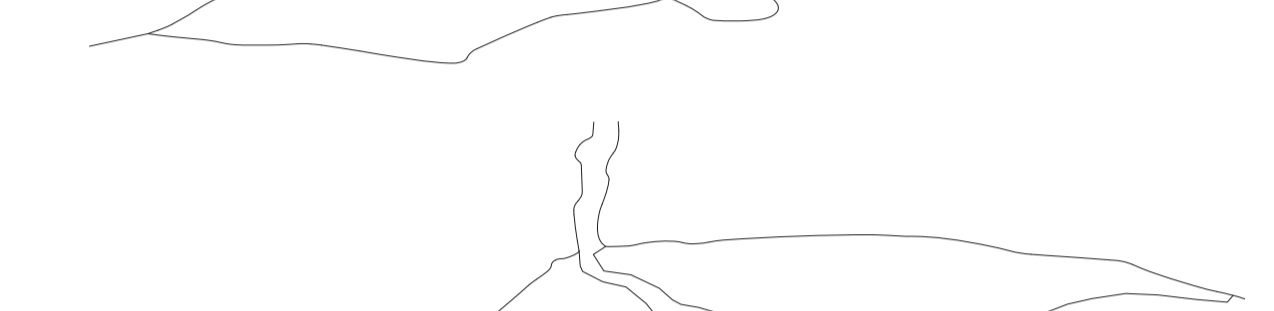
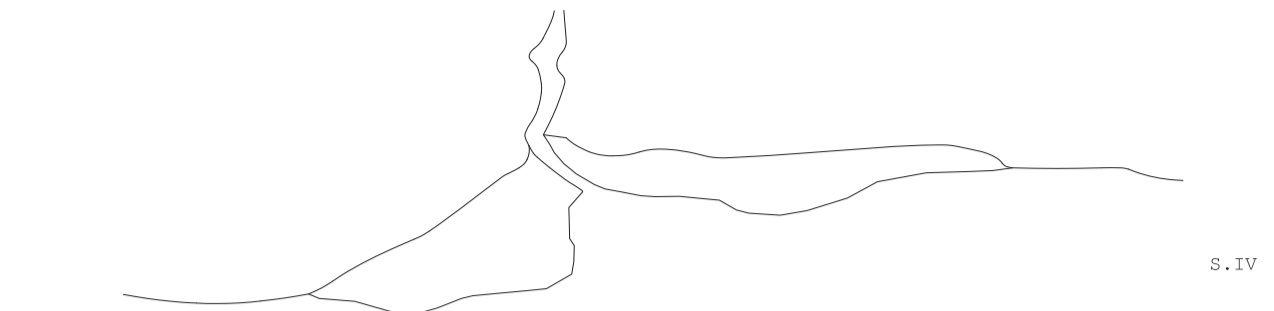
El delta del Mississipi, interessant per conèixer les solucions que un país com Estats Units pot aportar per aturar la recessió del delta, i evitar importants catàstrofes. Amb una conca de 3 milions de km², amb problemes de salinització i aportació de sediments "ja quasi solucionats" amb grans infraestructures. El gran problema ara és la contaminació de la conca, de les llacunes i dels aiguamolls. Les taxes de desaparició dels aiguamolls van a 100km2 per any. Es pateix pels fenòmens meteorològics, un huracà pot fer desaparèixer l'estat de Louisiana, recordem l'huracà Katrina, va deixar uns 1800 morts

El delta del Nil, el 2n riu més llarg del món, amb una espectacular i dràstica intervenció humana, pateix per la seva poca i escassa aportació d'aigua i sediments a la desembocadura, provocat per un augment demogràfic excessiu i per la construcció de la presa d'Assuan. Abans de la seva construcció arribaven 200 milions de tonelles de sediments, després del 1900, es va començar a reduir aquesta aportació, afectant ja a poblacions, camps i infraestructures. No cal parlar dels problemes de contaminació de l'aigua. La pesca de sardina va caure en picat l'any després de la seva construcció. S'està patint per una imminent guerra de l'aigua amb el Sudà

El delta del Rin, la subsidiència s'ha compensat a Holanda, països baixos, amb la construcció (i posterior ampliació) de costosos polders i dies gegantins, acompanyats d'un bombeig continu i molt costós d'aigua salobre. Tot i això, s'ha posat en marxa un projecte per re-inundar un 10% del territori polderitzat, ja que econòmicament els hi resulta inviable, i ecològicament catastròfic. A l'any el drenatge costa uns 65000milions de les antigues pessetes

El delta del Danubi, que desemboca al mar Negre, amb greus conflictes ecològics, cobreix el 8 % de la superfície europea, el tema ja no és que el delta estigui a una cota inferior del mar negre, sinó la greu contaminació de les aigües, que ha portat a la desaparició de moltes de les seves llacunes i aiguamolls, s'està treballant per conservar el que queda

El delta del Po, situat al Mediterrani, destaca pel problema de la subsidiència, actualment la plana deltaica es troba situada entre 1 i 4m sota el nivell del mar, problema que es va veure agreujat amb l'extracció de gas natural (1938-1961), es calcula que l'enfonsament va ser d'un 90%. Aquest delta també pateix l'erosió costera i la intrusió salina

* Un ecosistema d'equilibri fràgil, un sistema amenaçat en crisi

Segons els escenaris més pessimistes i catastròfics, el delta podria veure's engolit per una brusca pujada del nivell de mar, podríem dir que podria succeir a mode de la mitica Atlàntida de Plató, que després de varis cataclismes, desaparegué sota el mar. La versió més amable de la història preveu només la inundació de les zones més adjacents de la costa. Sigui una cosa o una altra, s'hauran de pendre mesures.

El delta de l'Ebre (part emergida i submergida) forma un paradís rebosant de biodiversitat, convertint-lo en un dels hàbitats humits i aquàtics més importants i extensos de la Mediterrània Occidental, **representant el 62% de la sup. catalana de zones humides**. La seva configuració, de forma lobulada, és el resultat de la interacció entre els processos de sedimentació fluvial, corrents marines, la climatologia i l'activitat humana.

El cabal del riu que el nutreix és cada cop menor, com les pluges, provocant una menor aportació de sediments i la entrada de la cunya salina, és a dir, s'està augmentant la salinitat terrestre, provocant entre d'altres, la desaparició d'espècies vegetals i faunístiques, afavorint així, la invasió d'altres de no autòctones.

El territori català que es desenvolupa **al voltant del riu Ebre** s'ha convertit en una **terra proveïdora de diversos recursos**, molts d'ells destructius, tant per a la població humana com per a l'hàbitat natural. A la **vulnerabilitat del territori** hi hem d'afegir la **pèssima realitat politico-territorial**, que es tradueix en un seguit de disfuncions i debilitats pel que fa el tractament dels recursos que hi disposa i el destí dels beneficis:

elèctrics, tres centrals nuclears actives, i una oficialment inactiva, amb la que no saben que fer, afegint el pla de cementiri nuclear, en procés d'elecció d'emplaçament (són les terres amb + càncer de tot el país català). Diferents parcs eòlics (la Terra Alta en té 6, se'n preveuen 7, Tivissa com a futur pol eòlic), el projecte Castor, plataforma d'emmagatzematge de gas al davant de les Cases d'Alcanar, el projecte Zèfir que inclou una línia de aerogeneradors marins des de Salou al Delta de l'Ebre, o els diferents jaciments petrolífers...

materials per a la construcció i l'**obra civil**, proliferació de canteres (màrmol i grava) a la serra del Montsià i als Ports de Tortosa-Beseit, destrucció de les muntanyes que rodejen la vall de l'Ebre **hidràulics**, el riu Ebre alimenta la indústria del triangle Tortosa-Reus-Valls, incloent el minitrasvàs a Tarragona i el trasvàs a Mallorca, i un candidat excel·lent per subministrar aigua a tot el sud peninsular, recordem el PHN del PP cap a València i Murcia per fins turístics i lleure, o el seguit de trasvassaments encoberts **mà d'obra no qualificada**, gran part de la població activa dels pobles del delta es reparteixen diàriament per les obres de construcció que hi ha al voltant de la zona costera de Tarragona

Definirem el **delta com un microcosmos geològic, ecològic i humà, natural i antròpic**, compost per diversos cosmos amb sistemes i organitzacions internes regides per diferents valors i paràmetres, que en el seu conjunt defineixen aquesta terra sotmesa continuament al complicat i perillós procés dinàmic i evolutiu on la convivència s'ha agreujat i actualment el posen en crisi. La part és el tot, i el tot està en cada part.

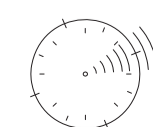
El delta geològic i biològic necessiten energia externa en forma de fluxes d'aigua, sediment i nutrients, per mantindre's viu, però aquests fluxes no són regulars sinó impulsius, vinculats a les crescudes del riu, i en menor grau als temporals marins. Això ens afavoreix per mantindre els cicles naturals. Aquestes característiques poden semblar destructives per a la població, però juguen un paper vital per al seu manteniment. Amb això no es vol dir que s'hagi de tornar al sistema passat, sinó que senzillament s'ha de canviar el model de gestió basat amb la lluita contra els processos naturals i passar a un sistema de gestió més sostenible.

El delta és la zona humida més gran de les terres catalanes, amb **320 km2** de sup.. Constitueix l'hàbitat aquàtic més important de la mediterrània occidental després de la Camarga. El tram deltaic del riu Ebre té uns 30 km aprox de llargària, assolint 325m d'amplària a la seva desembocadura. Es caracteritza pel seu caràcter estuarià, amb entrades d'aigua marina durant els períodes de cabals baixos.

Es distingeixen dos hemideltes, el nord i el sud, l'esquerra i el dret respectivament i es compon per la **superfície emergida** (plana al·luvial, llacunes, fletxes litorals i riu) i la **superfície submergida** (badia del fanjar i badia dels alfacs) amb ambients sedimentaris, vegetació i fauna diversos. Part d'aquest delta es troba regulat i protegit pel PEIN, baix la tutela del parc natural, que té una sup. de 7736 ha de les quals 3979 corresponen a l'hemidelta dret, i 3575 a l'hemidelta nord.

Al delta hi viuen prop de **50000hab.** dels quals 15000 resideixen a l'interior (Deltebre (Jesus i Maria + La Cava) i Sant Jaume d'Enveja). Altres nuclis de població dependents d'aquestes poblacions són El Poble Nou, la urbanització Eucaliptus i de Riumar, Els Muntells i Balada. Els altres 30000, tot i tenir la majoria del seu terme municipal al delta resideixen al límit interior (Sant Carles de la Ràpita, Amposta, l'Aldea, Camarles i l'Ampolla).

Recordar que **és un medi on el sistema socioeconòmic depèn essencialment dels recursos locals**, el cultiu de l'arròs en primer lloc i la pesca i l'aqüicultura en segon lloc. Accentuar també, el problema que suposen les espècies invasores no autòctones com el musclo zebra, els sirulos i el cargol poma. Aquest últim ha generat greus problemes a l'hemidelta nord, provocant la dessecació dels camps i del conjunt de canals i séquies per evitar la seva expansió i estudiar-ne les solucions per erradicar-lo. Val a dir, que davant aquests fets, s'ha generat un fort moviment social que reivindica i lluita incansablement per la defensa i la vida del territori enfront la injusta i indignant exclusió catalana i espanyola.

* (RE)activació del port de l'Illa de Mar inserció de dispositius programàtics a la Badia del Fanjar
Sara Bel Ferré // pfc etsav //2011-2012